

IN MEMORIAM MAARTEN VAN TRAA

Jaar en dag ben ik kwijt, 't was tweede helft jaren zeventig, in de tijd dat inspraak en medezeggenschap nog welig tierden. De PvdA-Tweede Kamerfractie had een vacature voor beleidsmedewerker buitenland. Relus ter Beek en ik vormden het fractiedeel van de sollicitatiecommissie, twee medewerkers completeerden ons gezelschap. Maarten van Traa was sollicitant. Relus en ik waren onmiddellijk onder de indruk, niet zozeer door de voor zo'n medewerker toch wel ruime ervaring die de kandidaat meebracht, als wel door de persoon zelf. Intelligent, dwars, warm, onafhankelijk. Maarten was niet de typische beginnende fractiemedewerker. Dat vonden ook zijn toekomstige collega's. Hoewel wij tweeën hem met enige aarzeling – hij was eigenlijk al het stadium van fractiemedewerker voorbij – op plaats één zetten, stuitte onze kandidaat op een veto van de personeelsvertegenwoordiger. Maarten had te duidelijk te kennen gegeven dat op hem niet gerekend moest worden als deelnemer aan al dat inspraak- en medezeggenschapsgedoe dat toen gebruikelijk was. Dankzij die afwijzing is zijn carrière in de PvdA echt begonnen. Hij werd wat hij wel worden moest: internationaal secretaris, kamerlid.

In die eerste functie heb ik niet de beste herinneringen aan hem. Zijn betrokkenheid bij het kruisraketten debat aan de kant van de vredesbeweging, waar hij ook vaak meer voorop liep dan volgde, heeft me altijd verbaasd. Ik heb lang gedacht dat opportunistische overwegingen een rol

speelden. Iemand met zoveel kennis van Europese verhoudingen, zo Frans 'angehaucht', die kon toch niet.... Intussen denk ik dat ik me vergist heb, dat hij echt tot de gewone vijanden van *Pershings* en *cruise-missiles* behoorde. Dat inzicht vloeit niet zozeer voort uit wat ik inmiddels over die jaren weet als wel uit onze contacten later.

De Maarten van de mensenrechten en de asielzoekers had veel gemeen met de Maarten van de kruisraketten. Omdat ik opnieuw, maar nu van zeer nabij de tegenpartij vertegenwoordigde, heb ik hem in die latere periode vrij goed leren kennen. Het was de periode Schengen, waarin hij als woordvoerder van de fractie en ik als staatssecretaris van 1989 af in voortdurende, zij het persoonlijk nooit onaangename, aanvaring waren. Schengen was voor Maarten de personificatie van het moderne kwaad, de overwinning van de 'high-tech' informatiesystemen en anonieme beslissingen op de naar een veilige haven zoekende vluchteling. Geen hardnekkiger bestrijder van die bedreiging dan Maarten, in de Kamer, in commissievergaderingen, in het ook vaak persoonlijke contact dat Aad Kosto en ik in die periode met hem hadden. Hij bleef proberen en hoewel hij uiteindelijk de oorlog verloor heeft hij toch een belangrijke slag gewonnen. De Kamer verwierf een beslissende invloed op de Nederlandse standpuntbepaling in het Schengenkader. Die regeling werd ook ingevoerd toen bij het Verdrag van Maastricht een oplossing gevonden moest wor-

I N M E M O R I A M M A A R T E N V A N T R A A

den voor het niet voorzien zijn van Europese parlementaire controle op de onderwerpen Justitie en Binnenlandse Zaken.

Mensenrechten, asielzoekers, het waren onderwerpen waarvoor hij altijd bereid was tot het uiterste te gaan. En als het niet lukte was hij vaak niet meer aanspreekbaar. Een romanticus in de politiek? Ik weet het bijna zeker. Zijn intellectuele scherpte, zijn behoefte aan debat, een beetje cynisme later ook, hebben er in ieder geval toe bijgedragen dat hij er aan de politiek niet onderdoor is gegaan. Ik blijf dan ook denken, en ik geloof dat ik daarbij Bart Tromp napraat, dat de politiek meer aan Maarten gehad heeft dan Maarten aan de politiek. Niet dat hij 'het geweten van links' was, zoals wel gezegd is, wel dat hij uit zijn hart bleef spreken, als anderen al aan hun beleidscompromissen sleutelden en water bij hun wijn deden. Hij kon behoorlijk narrig worden als je hem dan

probeerde naar jouw kant te trekken zonder aan hem aanzienlijke concessies te doen.

Hoewel hij voor het proces van Europese economische eenwording maar beperkt belangstelling had, was Maarten één van de weinige Europeanen in de fractie. Europeaan in de zin van iemand met een duidelijk breder dan Nederlandse achtergrond. Frankrijk, Duitsland, *Mittel-Europa*, cultureel hoorde hij daar net zozeer thuis als in het eigen Nederland. Hij zag scherper en eerder dan de meeste buitenland-specialisten de noodzaak van inspelen op de Duits-Franse samenwerking in plaats van daar altijd tegenspel aan proberen te bieden. Hij was een onvoorwaardelijk voorstander van de uitbreiding van de EU naar Midden- en Oost-Europa. Ook die opvatting kwam uit het hart. Het antwoord op de vraag of de Europese Unie zo'n uitbreidingsproces zonder

teveel schade kon doorstaan was voor hem minder relevant. We hebben daar veel over gediscussieerd in de partijcommissie onder zijn leiding het rapport over de buitenlandse politiek van de PvdA, dat voorbij de waterlinie wilde kijken, tot stand bracht. Ook in dat rapport kon hij het weer niet laten: asiel en immigratiezaken, de mensenrechten, het waren onderwerpen waar hij voortdurend op hamerde.

Maarten had al lang voor hij de enquêtecommissie voor mocht zitten een duidelijk eigen gezicht in de politiek. Het onderzoek naar de georganiseerde criminaliteit in Nederland maakte hem een nationale figuur. Maar wel een heel bijzondere: hij was Maarten van Traa gebleven, intelligent, dwars, warm, onafhankelijk. Hij heeft de Partij van de Arbeid en de Tweede Kamer grote diensten bewezen.

PIET DANKERT

